

[Ole Henriksen]

organisationer, hvor man har stemt sig igennem til at give støtte. Det vil vi ikke lægge skjul på at vi får.

Det, der er vores problem, og det, vi godt vil rejse, til trods for at vi også kan få tilskud til socialistisk folkeparti – eller kan risikere at miste dem – det er spørgsmålet, om man vil gennemføre nogle urafstemninger. Egentlig kunne man tænke sig til disse forslag at stille ændringsforslag om, at folketinget vedtager, at der nu skal være urafstemning i hele fagbevægelsen om disse tilskud, og det vil vi meget gerne gøre. Jeg selv har stillet forslag i min faglige organisation om, at man gennemførte urafstemning om det her, således at alle medlemmerne kunne give udtryk for, hvad de ville, men vi mener fortsat, at det er i fagbevægelsen, denne urafstemning skal gennemføres.

Det er ikke, for at jeg her vil fremdrage interne forhold i fagbevægelsen til debat i folketinget, det er mere vores principielle holdning. Vi kan da mene, hvad vi hver især vil om f.eks. Sømandsforbundet og hr. Preben Møller Hansen, men jeg synes, det er korrekt, når Sømandsforbundet sender til urafstemning, om man fortsat skal give tilskud til Aktuelt. Det synes jeg er i orden. Så taler medlemmerne, og så er det altså ikke en toporganisation i den store pyramide, der som i dag sidder og bestemmer på medlemmernes vegne, om man skal give de tilskud. Det er den helt væsentlige forskel. Vi vil meget gerne være med til at gennemføre den urafstemning, men det bliver medlemmerne i fagbevægelsen, der bliver den afgørende faktor for vores vedkommende.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling.
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om langvarigt ledige under arbejdsløshedsloven [af Jørgen Jensen (DKP) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 2. Fremsat 11/10 77).

Formanden:

Der har i dette beslutningsforslag indsneget sig en fejl. I beslutningsforslagets sidste punkt står der: »alle arbejdsledige mellem 60 og 70 år.« Der skulle have stået: »mellem 60 og 67 år.« Fejlen vil blive rettet.

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Auken):

Den debat, vi skal have her i dag, kan jo blive lidt af en generalprøve på diskussionen om det alvorlige problemkompleks, der hedder de langtidslediges særlige problemer i den nuværende beskæftigelsessituation. Når jeg siger »generalprøve«, så er det fordi, som jeg også orienterede folketingets arbejdsmarkedsudvalg om i onsdags, at regeringen regner med i løbet af få uger at lægge en omfattende plan frem for folketinget til afhjælpning af de problemer, som de langtidsarbejdsløse står over for, og som vi regner for den måske vigtigste, den måske mest alvorlige problemstilling, der findes på arbejdsmarkedet i dag. Vi håber ved den lejlighed at kunne anviser en række løsningsmuligheder, der virkelig vil kunne klare de langtidsarbejdsløses problemer.

Kommunisternes forslag, som vi her behandler, indeholder flere elementer, og jeg skal knytte nogle få bemærkninger til de enkelte dele af det.

Der er for det første et forslag om at tilbageføre anvisning og kontrol til A-kasserne. Det er en debat, vi har haft mange gange her i folketingssalen, og regeringens synspunkt er velkendt.

For det første mener vi, at når der i folketinget er truffet en beslutning om opbygning af et arbejdsformidlingsystem, så må det være vores opgave at få dette arbejdsformidlingsystem til at fungere mest effektivt og mest hensigtsmæssigt.

[Arbejdsministeren]

For det andet er det regeringens opfattelse, at der må gives A-kasserne en mere positiv rolle at spille i formidlingsarbejdet. Vi tror, at det lokalkendskab, det virksomhedskendskab, det personkendskab, som mange A-kasser sidder inde med, vil kunne blive et værdifuldt supplement til den ekspertise og den opgave, som findes på vores AF-kontorer.

Derfor anmodede vi som bekendt sidste efterår arbejdsdirektøren om i samarbejde med landsarbejdsnævnet at nedsætte et udvalg, der skulle behandle spørgsmålet om arbejdsløshedskassers inddragen i arbejdsformidlingen, det såkaldte parallelanvisningsudvalg. Jeg regner med i løbet af kort tid at modtage indstillingen fra dette udvalg, og så vil vi træffe vores beslutning og fremkomme med forslag i folketinget.

Vi ser ikke A-kasserne som en erstatning for AF-systemet, vi ser det altså som en styrkelse af AF-systemet, og vi ser det navnlig i – hvad forslagsstillerne også er inde på – at der skulle være en mulighed for, at de lokale faglige organisationer kunne hjælpe de langtidsledige med at komme i gang med at arbejde. Det vil være en af de ting, hvor A-kasserne vil kunne bistå AF-systemet.

Regeringen kan også ganske dele ønsket om at undgå, at den nuværende vanskelige beskæftigelsessituation får ulykkelige følger for de mennesker, som rammes af arbejdsløshed. Det er imidlertid regeringens opfattelse, at problemerne – som jeg også har sagt det til arbejdsmarkedsudvalget – omkring langtidsledighed først og fremmest må løses gennem uddannelses tilbud, gennem beskæftigelses tilbud osv., snarere end ved at udbetale understøttelse. Det er også af andre grunde, mere principielle grunde, regeringens opfattelse, at det hverken ville være ønskeligt eller økonomisk muligt at gennemføre en ubegrænset adgang til at modtage arbejdsløshedsdagpenge.

Regeringen erkender dog, at der er en særlig problematik omkring 26 ugers reglens administration, fordi den midlertidige 4 års regel udløber her til den 1. januar 1978. Det vil være regeringens opfattelse – og det vil finde udtryk i et lovforslag, som også er bebudet af statsministeren – at denne 4 års regel skal forlænges yderligere. Vi vil også tage stilling til den problematik, der knytter sig til, hvad der skal ske med 26 ugers reglens administra-

tion, indtil vi har fået disse særlige tilbud for de langtidsarbejdsløse op at stå.

Man ved fra beskæftigelsesplanen i sommer, at vi har taget en række initiativer i forhold til de langtidsarbejdsløse. Ikke mindst til de unge er der afsat meget store beløb for at få disse placeret i erhvervslivet, og i disse dage er vi netop ved at lægge sidste hånd, som man siger, på et cirkulære i samarbejde med arbejdsmarkedets parter og kommunerne, der nærmere skal regulere disse ungdomsforanstaltninger, ikke mindst med henblik på at støtte de langtidsarbejdsledige unge.

Derudover har vi på forsøgsbasis sat en særlig kursusvirksomhed i gang for de langtidsarbejdsløse, og denne aktivitet regner vi med kraftigt at udbygge, når vi har indvundet de første erfaringer med den.

Det er i det hele taget vores opfattelse, at vi skal prøve at gøre, hvad der er muligt, for at give de arbejdsledige indhold i ledighedsperioden, et reelt kursus- og uddannelses tilbud. Det vil vi som sagt gøre igennem vores plan, som vi skal diskutere på et senere tidspunkt.

Men vi vil ikke drage den vidtgående konsekvens, som kommunisterne drager, nemlig at man generelt set skal kunne tage sin arbejdsløshedsunderstøttelse med ved længerevarende, kompetencegivende uddannelser. En række arbejdsmarkedsuddannelser er kompetencegivende, og det er formålet med dem. Men vi ville være betænkelige ved at overføre arbejdsløshedsdagpenge på egentlige videregående uddannelser.

Vi mener, at det fortsat også må være i fagbevægelsens interesse, i arbejdsmarkedets interesse, at udbetaling af arbejdsløshedsdagpenge er betinget af, at dagpengemodtageren er ledig og arbejdssøgende. Denne betingelse kan ikke betragtes som opfyldt, hvis man gennemgår en egentlig uddannelse, hvor interessen naturligvis først og fremmest vil være rettet mod at blive færdig med sin uddannelse.

Endelig vil det heller ikke være rimeligt, at nogle uddannelsessøgende kunne få arbejdsløshedsdagpenge, der skal erstatte en egentlig arbejdsindkomst, mens andre uddannelsessøgende måtte nøjes med den normalt langt lavere – eller i hvert fald desværre i øjeblikket langt lavere – uddannelsesstøtte, der er knyttet til de forskellige uddannelser. Der er

[Arbejdsministeren]

ingen, der ville kunne forstå retfærdigheden i, at nogle kan få 60.000 kr. for at gå på en uddannelsesinstitution, hvorimod andre, der er i gang med den samme uddannelse, kun kan få nogle få tusinde kroner samt nogle dyre banklån. Derfor må bestræbelserne ikke gå ud på at løse uddannelsesstøtteproblemerne via arbejdsløshedsforsikringslovgivningen. Det har ikke noget med hinanden at gøre. Men man må fremme bestræbelserne på at give en bedre uddannelsesstøtte i det hele taget. Vi er bange for, at dette forslag vil betyde en forvridning såvel i forhold til arbejdsløshedsforsikringsordningen som i forhold til uddannelsesstøtteordningerne.

Regeringen kan være enig med forslagsstillerne i, at der er 60-67-årige, der vil ønske at forlade arbejdsmarkedet, hvis de er økonomisk sikre. Regeringen finder imidlertid, at kommunisternes forslag ikke er særlig heldigt, idet man vil prøve at løse efterlønsproblemet via arbejdsløshedsdagpenge. Det er i det hele taget vores opfattelse, at man ikke skal prøve at løse alle mulige andre problemer end arbejdsløshedsproblemet via arbejdsløshedsdagpenge, fordi det også her må være en forudsætning, at de, der oppebærer arbejdsløshedsdagpenge, er til rådighed for arbejdsmarkedet på den måde, jeg skitserede før, nemlig at de er arbejdssøgende og i givet fald parat til at overtage anvist arbejde.

Det vil efter vores opfattelse være langt mere regulært at gennemføre en egentlig efterlønsordning, som gør det muligt for såvel ældre arbejdsløse som ældre i arbejde at forlade arbejdsmarkedet, før de har nået pensionsalderen – og med en bedre økonomisk dækning end en førtidig folkepension. Jeg har bl. a. med henblik på at få et hurtigt forslag om en sådan efterlønsordning for et par dage siden nedsat et udvalg.

Jeg skal i øvrigt gøre opmærksom på, at der er en række tekniske selvmodsigelser i kommunisternes forslag om både at ophæve varighedsbegrænsningerne og gennemføre det særlige forslag om de 60-67-årige. En af konsekvenserne er bl. a., hvis man ophæver 78 dages reglen, som kommunisterne foreslår i et af punkterne, at når man bliver 60 år, skal man ikke gå til kontrol, før man bliver 67 år, men når man så bliver 67 år, så skal man stadig væk have dagpenge, men nu skal man pludselig til at stå til rådighed for arbejdsmarkedet, dvs. at man altså, når man er

over 67 år, igen skal til at gå til kontrol. Det er vanskeligt at forestille sig, at nogen vil kunne administrere en sådan ordning i praksis. Men det er da også mit håb og min forventning, at den ikke bliver gennemført i praksis.

Jeg vil sammenfattende sige, at vi anerkender, at dette er et fantastisk alvorligt problemkompleks. Vi kan også forstå mange af intentionerne i forslaget, og en række af disse intentioner vil vi prøve at gennemføre i vore egne forslag, men vi mener ikke, at kommunisterne har haft en heldig hånd ved udformningen af de praktiske midler til realiseringen af disse målsætninger.

Inge Fischer Møller (S):

Jeg skal ikke gøre denne debat lang, men på socialdemokratiets vegne give opbakning omkring de synspunkter, som arbejdsministeren er kommet med, og så måske indskyde, at på baggrund af det meget fyldestgørende samråd og de mange svar, vi fik på de spørgsmål, der blev rejst, så havde det mest rigtige måske været, at DKP trak forslaget, så vi havde fået diskussionen på et noget senere tidspunkt. Der er ingen tvivl om, at der er rørt ved nogle problemer, som der skal arbejdes med, men det er nok lidt malplaceret, at diskussionen finder sted i dag, og derfor synes jeg rent faktisk, at den er overflødig. Arbejdsministeren har sagt, at der er sat bestræbelser i gang for at klare problemerne, og jeg mener, at den måde, arbejdsministeren mener de kan løses på, vil være mere dækkende end den måde, DKP foreslår.

Lawaetz (FP):

Vores nye arbejdsminister var jo morsom i dag med grammofonpladesnakken. Nu vil jeg sige, at det at producere longplayingplader, det tror jeg nok vi har lært af socialdemokratiet. Vi er i hvert fald glade for, at en longplayingplade, der begynder med ø, midlertidig er taget af grammofonen.

For at blive i grammofonsproget, så har vi måske en anden plade: arbejdsformidlingen er blevet til et stort og kostbart apparat, og der er i og for sig fra alle sider rettet kritik imod det. Jeg vil gerne sige, at den kritik, der er rettet imod det, er ikke en kritik mod de mennesker, der er ansat i arbejdsformidlin-

[Lawaetz]

gen, det er en kritik imod, at det ikke er kommet til at fungere, som man forventede af det. Og den kritik er rejst fra alle sider. Følger vi blade, fjernsyn, radio, vil man høre, at det lige så vel er arbejderne, der er utilfredse med den måde, det fungerer på. Det er noget af en parodi, at man midt i denne vældige arbejdsløshed har svært ved at få besat en række ledige pladser. Med andre ord fungerer systemet ikke, som det skal.

De mange årsager skal vi ikke komme ind på nu, men der er en dobbeltvirkende årsag, og den er ganske enkelt, at de mennesker, der skal anvise arbejde, ikke kender de arbejdssøgende tilstrækkeligt, og de kender heller ikke tilstrækkeligt de virksomheder, der skal have arbejdskraften. Med andre ord er vores forslag fortsat, at arbejdsanvisningen skal tilbage til fagforbundene, hvor det foregår på en helt anden måde. Man har kendskab til markedet, til arbejdspladserne, og man har et menneskeligt kendskab til de folk, der skal ud og have arbejde. Derved ville man undgå en masse misforståelser. Man ville undgå – der er et ord, der hedder arbejdsvægring, men det må man ikke sige, det er næsten forbudt, men man ville også undgå en lang række beskyldninger for arbejdsvægring, hvis arbejdsanvisningen igen blev foretaget af folk, der virkelig har forstand på det.

At mit parti naturligvis blander økonomien ind i det, det er klart, fordi arbejdsformidlingen koster en masse penge, og med den sædvanlige måde at ordne tingene på tror man, at man kan løse problemet ved at ansætte dobbelt så mange. Dermed har man ikke løst kernen i problemet: at skabe den kontakt, der skal til for at få folk på de rigtige pladser, i det rigtige miljø og til den rigtige løn.

Derfor kan vi støtte DKPs forslag, hvad angår at flytte arbejdsformidlingen tilbage til fagforbundene.

Nu har arbejdsministeren lige sagt, at man overvejer – det ved jeg selvfølgelig i forvejen – at inddrage fagforbundene, men det har den svaghed, at man igen laver et dobbeltapparat, hvor der bliver problemer med, hvem der skal gøre det ene, og hvem der skal gøre det andet, og at man i øvrigt bibeholder det store, kostbare arbejdsformidlingsapparat.

Vi kan som sagt støtte den del af DKPs forslag, der vedrører tilbageførelsen af ar-

bejdsformidlingen. Hvad resten angår, kan jeg slutte mig til, hvad arbejdsministeren sagde. Så sent som i forgårs har vi drøftet de øvrige problemer i arbejdsmarkedsudvalget, og jeg tror på, at arbejdsministeren vil fremme disse ting, således at jeg vil nøjes med at udtale, at vi alle sammen er enige om, at det er fantastisk vigtige problemer, der ligger på bordet; om vi så er enige om, hvordan det skal løses, det vil vise sig. Her må vi igen sætte grammofofonen i gang og sige, at vi er nødt til nogle år frem i tiden at spare her i landet. Men vi tilsiger en velvillig behandling, hvis det kommer frem nu.

Mette Madsen (V):

Da mit partis ordfører, hr. Johan Philipson, ikke kan være til stede i dag, skal jeg på venstres vegne anføre, at vi vil afvente de forslag, som ministeren har bebudet i et samråd med arbejdsmarkedsudvalget.

Palle Simonsen (KF):

Man kan dele dette forslag op i to hovedafsnit. Det ene har med selve arbejdsformidlingen at gøre, og det andet har med en lang række foranstaltninger for de langtidsledige at gøre.

Hvad det sidste angår, vil jeg – som også andre ordførere har været inde på – for det første sige, at der er jo gennemført et såkaldt augustforlig II med en række foranstaltninger, og ministeren arbejder med konkrete forslag, så lad os nu afvente og se, hvad der kommer ud af dette. Jeg vil ikke på dette tidspunkt tage stilling til de enkelte punkter, som ministeren var inde på, men bare sige: lad os nu se udformningen af dette, inden vi går videre på dette område.

Hvad angår det andet afsnit, spørgsmålet om arbejdsformidlingen, må man nok sige, at det er jo en sag, vi efterhånden har diskuteret i dette folketing utallige gange, og der har ikke været tvivl om fra den konservative folketingsgruppes side, at vi ville stå fast på det system, som er indført i 1969 gennem den såkaldte arbejdsformidling.

På den anden side må vi også erkende, at efterhånden som tiden er gået og dette system ikke er kommet til at fungere tilstrækkeligt effektivt, så er der behov for at nyvurdere nogle af de måder, hvorpå systemet fungerer. Jeg hæftede mig ved, at arbejdsmini-

[Palle Simonsen]

steren talte om en supplerende indsats fra kassernes side, og det er nok en rigtig måde at udtrykke det på. Selv om tingene ikke fungerer rigtigt på nuværende tidspunkt, så mener jeg, det ville være halsløs gerning af dette folketing uden videre at sige: nu fører vi hele systemet tilbage. Der er jo også en historie omkring denne sag. Når man tænker på hele arbejdsløshedsforsikringsreformen og dens gang gennem tinget i slutningen af 1960'erne, så må man nok lige holde fast i, at der var meget bred enighed om at lave et offentligt arbejdsformidlingssystem, og en af betingelserne fra fagbevægelsens side for at gå med til, at man fik dette formidlingssystem, var en meget gunstig arbejdsløshedsforsikring. Det er vilkårene, som disse ting er gennemført under. Selv om der er megen kritik af arbejdsformidlingen, så er det ting, vi stadig væk må holde fast i. Vi kan ikke uden videre vende om på en tallerken.

Men vi vil med spænding se frem til de tanker, ministeren kommer med, for vi erkender også på nuværende tidspunkt, at der er behov for at supplere med en bistand fra arbejdsløshedskasserne, således at vi kan få systemet til at fungere mere effektivt, end det gør på nuværende tidspunkt.

Lindinger (CD):

I denne sag er der i hvert fald ikke tale om at misbruge folketingets tid. Det er en meget vigtig sag, som kommunisterne her har lagt frem til debat, og det er et forslag med meget, meget sympatiske intentioner; men det betyder ikke, at centrum-demokraterne kan være enige med kommunisterne i alt, hvad der står i dette forslag.

Vi er meget interesserede i – hvad alle i dette samfund gør klogt i at være – at arbejdsformidlingen bliver den mest effektive, man kan tænke sig, og der er sikkert grund til at benytte alle de kanaler, der forefindes. Men ligefrem at føre hele arbejdsformidlingen tilbage til kasserne, det er nok at gå for langt. Jeg hæftede mig ved det, arbejdsministeren udtalte; det er vel nok et skridt hen imod at få den mest effektive arbejdsformidling. Alt, hvad der kan gøres for at anvise arbejde, og for at det i hvert fald ikke af bureaukratiske grunde bliver vanskeliggjort, må vi her fra folketinget i allerhøjeste grad støtte.

90 Ft

Med hensyn til tidsbegrænsningerne har jeg noteret, hvad arbejdsministeren har sagt herom, og vil med interesse se den plan, som regeringen øjensynlig kommer med om disse ting. Vi arbejder jo også i arbejdsmarkedsudvalget med hele dette spørgsmål om de langvarigt arbejdsløse. At gå så vidt, at man skulle kunne gennemføre en kompetencegivende uddannelse og samtidig få betaling i form af arbejdsløshedsunderstøttelse, det vil være at forvrænge tingene. Det er jeg enig med arbejdsministeren i. Selv om man måske nok kunne tænke sig, at det beløb, der ydes under uddannelse, kunne være større, så er tiden måske ikke lige til det i dag. Forskellen mellem dette beløb og understøttelsen er stor, og hele intentionen bliver helt forvrænget, idet det må være sådan, som arbejdsministeren vist også udtrykte det, at går man i gang med en uddannelse, så er det den, der skal have første prioritet. Med hensyn til spørgsmålet om de arbejdsledige mellem 60 og 67 og deres fremmøde kan jeg sige, at i og for sig ser centrum-demokraterne med sympati på det, som man nævner i forslaget fra DKPs side. Det er jo et spørgsmål, om man ikke ligefrem kan tale om borgerløn, når den arbejdsløse er blevet 60, idet man herigenem kunne – som det er udtrykt meget rigtigt i bemærkningerne til forslaget – »... give de langvarigt ledige i denne aldersgruppe en større tryghed og dermed styrke til at bære byrden af den samfundsskabte krisens umenneskelige arbejdsløshed«. Det er nok ikke helt ved siden af, om man kunne gå med til, at disse grupper ikke behøvede at fremmøde.

I hvert fald er det ting, som vi under behandlingen i udvalget gerne vil være med til at gå dybere ind i, selv om jeg nok må vurdere det derhen, at forslagets skæbne nok vil blive den, at der fra anden side vil dukke forslag op under behandlingen, som nok vil kunne få større tilslutning i tinget. Men det er et meget sympatisk forslag, der her er fremsat fra kommunisternes side.

Ole Henriksen (SF):

Socialistisk folkeparti kan stort set tilslutte sig de intentioner, som ligger i forslaget her. Vi har selv før givet udtryk for dem i form af forslag, og vi ser gerne, at forslagene bliver gennemført hurtigst muligt, fordi nogle af dem er virkelig hastende, hvis man skal løse

[Ole Henriksen]

nogle af de alvorlige problemer, som arbejdsløshedssituationen giver i øjeblikket.

Det første punkt i forslaget drejer sig om at få formidlingen tilbage. Her vil jeg sige, at vi fra SFs side ikke mener, at formidlingen skal 100 pct. tilbage eller ligge 100 pct. i fagbevægelsen. Vi vil gerne tilbage til en situation, hvor der er en kombination med en offentlig arbejdsformidling, men det, der i første omgang er det vigtigste, er, at fagbevægelsen og A-kasserne får ret til at foretage arbejdsformidling. Det er sådan set den principielle betragtning.

Jeg synes også, det er værd at nævne i denne forbindelse, at det måske nok så meget er arbejdsformidlingsloven, vi skal kigge på, for det er jo et spørgsmål om, hvilke regler A-kasserne og fagbevægelsen skal sidde og forvalte. Vi er utilfredse med en lang række ting i formidlingsloven, som vi gerne vil have rettet. Vi ser altså positivt på, at også fagbevægelsen får adgang til at formidle på lige fod med arbejdsformidlingskontorerne.

Med hensyn til 26 ugers reglen, som mange nu falder for ved udløbet af 4 års perioden, er det jo bedrøveligt at høre, at arbejdsministeren ikke er indstillet på at forlænge denne 4 års regel til at gælde 5 år eller dispensere, således at perioden bliver 5 år, men overlader titusinder af arbejdsløse til bistandskontoret, hvor vi notorisk ved, at de ikke vil få den samme økonomiske hjælp, som en arbejdsløshedsunderstøttelse udgør.

Med hensyn til den kompetencegivende uddannelse er vi enige i, at man skal kunne gå på efteruddannelseskurser og til omskoling og få denne kompetencegivende uddannelse, men jeg bemærkede dog, at arbejdsministeren ikke var enig i, at det skulle være med understøttelsen som baggrund, for, som arbejdsministeren sagde, så kommer der en forvriddning i forhold til de andre uddannelsessøgende. Vi mener ikke, man kan drage en sådan sammenligning. Vi vil i hvert fald ikke acceptere, at man begynder at sammenligne uddannelsen for de unge med uddannelsen for dem, der er på arbejdsløshedsunderstøttelse. Vi er tilhængere af, at man får de unges uddannelsesstøtte op og dermed kommer af med den forvriddning; det kan ikke nytte noget, at vi sænker de andre til et lavere niveau for at undgå en forvriddning.

Vedrørende det generelle spørgsmål om de 60-67-årige vil vi sige, at det er forslag, som

vi selv har fremført, og vi vil gerne støtte forslaget. Vi ser det i lyset af ungdomsarbejdsløsheden, idet vi gerne vil tage trykket af kedelen ved at bede de ældre, som frivilligt ønsker at afgang fra arbejdsmarkedet, om at gå over på understøttelse i resten af tiden, således at der bliver en blød overgang til den egentlige pensionsalder. Vi er enige heri. Vi vil også afvente arbejdsministerens udspil, men vi er altså betænkelige ved, at arbejdsministeren allerede nu har sagt, at der er ting i det foreliggende forslag, som ikke kan tilgodeses. Nu ved arbejdsministeren, hvor SF står principielt, og det vil vi også give udtryk for ved udvalgsbehandlingen.

Bolvig (RV):

Ministeren har ret i, at de langtidslediges problemer er alvorlige. Han sagde, det var vort mest alvorlige problem overhovedet, og deri er jeg enig med ministeren. Jeg er også sikker på, at ministeren er enig med mig, hvis jeg føjer de ungdomsledige til. Det er vel vores to alvorligste problemer. Desværre står de jo lidt i modsætning til hinanden, for hvis vi får virkelig succes i vores bestræbelser for at hjælpe de ungdomsledige, så vil det på mange måder gå ud over de noget ældre, og det er normalt dem, der er langtidsledige.

Det af kommunisterne fremsatte forslag til folketingsbeslutning indebærer efter det radikale venstres opfattelse meget godt. Intentionerne er rigtige. Det indebærer noget unødvendigt og overflødigt, som ministeren var inde på, og endelig indeholder det noget forkert.

Arbejdsformidlingen bør styrkes, deri er de radikale helt enige med kommunisterne. Vi gjorde noget ved augustforliget, bl. a. fordi vi øgede antallet af medarbejdere inden for arbejdsformidlingen med 128. Det må være vigtigt for arbejdsformidlingen, at den får mulighed for at foretage en opsøgende virksomhed, således at man får et langt bedre samvirke mellem de enkelte arbejdspladser og arbejdsformidlingen. Her tror jeg nok vi må erkende, at selv den stigning i personalet inden for arbejdsformidlingen, som augustforliget gav mulighed for, langtfra er nok, idet arbejdsformidlingen er designet i en højkonjunkturtid og ikke rigtig er egnet til at klare de meget store problemer, vi står over

[Bolvig]

for i en periode med en stadig stigende arbejdsløshed.

Derfor vil det radikale venstre gerne medvirke til, at vi styrker arbejdsformidlingen meget væsentligt, således at arbejdsformidlingen får virkelige muligheder for også at klare en lavkonjunkturtid som i øjeblikket.

Jeg mener, den kritik, man retter mod arbejdsformidlingen, fra mange sider er skudt over målet, og jeg tror, vi her i folketinget må erkende, at vi i virkeligheden måske er de hovedskyldige, fordi vi ikke har været villige til at stille tilstrækkelige midler til rådighed for arbejdsformidlingens netop meget nødvendige opsøgende virksomhed. Jeg kan i hvert tilfælde tilsikre ministeren, at det skal ikke mangle på radikal velvilje, hvis man vil styrke arbejdsformidlingens udadvendte og opsøgende indsats.

Hvis vi derimod fører arbejdsformidlingen tilbage til fagforeningerne, så vil det skabe visse problemer. Jeg tror næppe, fagforeningerne selv ønsker det. Jeg er enig med de forskellige ordførere og ministeren, som har fremhævet, at det er nødvendigt, at man indtager A-kasserne, og at man styrker samvirket mellem arbejdsformidlingen og fagforeningerne. Derfor tror jeg, vi skal afvente det såkaldte Kaj Nielsen-udvalgs rapport, som nu må være på trapperne. Jeg tror, vi får den såkaldte parallelanvisning, som vi kan tilslutte os.

Jeg er enig med kommunisterne i, at vi må sikre, at folk ikke falder for 26 ugers reglen. Jeg har opfattet ministeren sådan, at han har lovet på ny at forlænge tidsperioden til 4 år. Men det radikale venstre vil gerne være med i en positiv drøftelse af, om det ikke i den øjeblikkelige situation vil være rimeligt og naturligt at øge perioden, måske til 5 år, for det er ulykkeligt, at flere og flere falder for grænsen, og at det er de svagtstillede grupper.

Jeg formoder, at når den gule lampe lyser, så er det, fordi tiden er ved at løbe ud, og derfor vil jeg blot sige, at det lyder rigtigt, at de ældre arbejdsledige kan oppebære understøttelse uden at fremmøde til kontrol og anvisning. Det radikale venstre har selv været inde på tanker om at fremsætte et sådant lovforslag. Men det er ikke problemfrit, og derfor tror jeg, at fremgangsmåden må være den af ministeren skildrede: at forbedre efterlønsordningerne i stedet for.

Jeg kan sige om det foreliggende lovforslag, at det radikale venstre vil gå positivt ind i en udvalgsdrøftelse.

Honoré (KrF):

Sådan som jeg har forstået kommunisternes politik, så er konsekvensen af kommunisternes politik at forværre konkurrencedygtigheden for dansk erhvervsliv og dermed at forøge arbejdsløsheden. Derfor er det selvfølgelig en rimelig opgave for kommunisterne at tage spørgsmålet op om, hvordan man så kan reducere denne arbejdsløshed.

Der er to elementer i dette forslag til folketingsbeslutning. Det ene er at føre arbejdsformidlingen tilbage til arbejdsløhedskasserne. Det andet er foranstaltninger for at reducere langtidsledigheden.

Hvad angår det første forslag, så ønsker kristeligt folkeparti ikke den offentlige arbejdsformidling afskaffet. Vi ønsker den tværtimod effektiviseret, og vi er også rede til at se på, hvilken personaleforøgelse dette måtte nødvendiggøre. Og vi imødeser et udspil om, hvordan arbejdsløhedskasserne kan supplere den offentlige arbejdsformidling.

Vi kan ikke tilslutte os det kommunistiske forslag om, at arbejdsløshedsunderstøttelsens tidsbegrænsninger skal ophæves. Vi kan heller ikke tilslutte os tanken om, at arbejdsløse skulle have mulighed for studier, der var finansieret over arbejdsløshedsunderstøttelsen, fordi det – som ministeren ganske rigtigt sagde – ville medføre en helt uacceptabel ulighed i vilkårene for uddannelsessøgende.

Det tredje forslag om de arbejdsløse mellem 60 og 67 år er vi modstandere af. Det er et vigtigt problem, men det må søges løst ad andre veje. Man kan tænke sig at afhjælpe problemet ved førtidspensionsordninger, ved efterløn måske, eller ved at man i stigende grad muliggør deltidsarbejde for denne gruppe, for denne aldersgruppe, så de får en mere lempelig overgang til pensionsalderen.

Vi kan altså ikke tilslutte os dette forslag, men imødeser i øvrigt et udspil fra ministeren om, hvilke planer regeringen har om at gøre noget for at afhjælpe de problemer, der peges på i dette forslag.

Ib Christensen (DR):

Dette forslag til folketingsbeslutning peger på en række ulykkelige forhold, som er en

[Ib Christensen]

frugt af den økonomiske politik, der føres, og som giver sig udtryk i massearbejdsløshed.

Vi kan tilslutte os, at arbejdsformidlingen bliver effektiviseret, og har været med til at støtte øget ansættelse af personale dér. Men nok så værdifuldt er det vel at få en egentlig modernisering af hele AF-systemet ved edb o. lign. og fritage arbejdsformidlingssystemet for en del af det meget tidkrævende og i stor udstrækning overflødige kontrolarbejde, som man nu udfører.

Vi er tilhængere af, at fagforeningerne får muligheden for at anvise arbejde. Det praktiseres jo i forvejen af mange fagforeninger. De har et personkendskab, som man ikke altid kan have på arbejdsformidlingen. Vi er altså tilhængere af en sideordnet anvisningsret, men vi er modstandere af, at man skulle overflytte hele anvisningen til fagforeningerne. Vi mener, det er vigtigt, at der findes et upartisk offentligt arbejdsformidlingssystem med anvisningsretten.

Vi er også opmærksomme på det ulykkelige problem med, at flere og flere falder for tidsbegrænsningen, og kan tilslutte os, at man forlænger fristen til 4 år. Reglen er i sig selv god nok, vel at mærke under fuld beskæftigelse, idet den tilsigter at opfange dem, der reelt ikke er arbejdsdygtige, arbejdsføre. Men i denne situation med den politik, der føres, så er der titusinder og atter titusinder af både arbejdsvillige og arbejdsdygtige, der kommer i klemme, og derfor er det rimeligt, at man foretager en ny forlængelse.

Med hensyn til problemet om kompetencegivende uddannelser til arbejdsløse har ministeren peget på nogle alvorlige problemer med hensyn til uligheden mellem den, der er arbejdsløs, og den, der må leve af uddannelsesstøtten. Det ville være ønskeligt, at man på en eller anden måde kunne løse disse problemer, for det er jo en meget ulykkelig situation, at folk, der henvises til arbejdsløshed, også bliver udelukket fra uddannelsesinstitutioner, medmindre de går over på uddannelsesstøtte. Det burde være muligt at finde nogle løsninger på disse problemer med større smidighed måske, men det er klart, at der er en misbrugsmulighed.

Med hensyn til det sidste i forslaget om at fritage de 60-67-årige for fremmøde og kontrol vil jeg sige, at jeg tror, vi må frem til en generel lempelse af de fremmøde- og kon-

trolregler, der er, så man sparer en masse tid, både for dem, der skal gå til kontrol, men sandelig også for arbejdsformidlingssystemet. Her skal man ikke bare se på de 60-67-årige. I øvrigt så kan den gruppes problemer også til en vis grad løses gennem en forbedret førtidspensionsordning.

Kurt Hansen (VS):

Må jeg først sige, at principperne i det forslag, som DKP har lagt frem, kan vi da tilslutte os, men der er i hvert fald en meget alvorlig fejl i bemærkningerne til forslaget, hvor der indledningsvis står:

»Den 1. januar 1978 udløber loven om midlertidig forlængelse af den i § 55 fastsatte tidsperiode for beregning af arbejdskravet på 26 uger fra 3 til 4 år.

Følgerne vil være, at op mod 23.000 i løbet af 1978 fratages retten til understøttelse ...

Det er ikke helt korrekt. Det vil være et langt, langt større tal, der bliver tale om, hvis der sker et bortfald af den midlertidige dispensation. Det undrer mig faktisk en smule, at ikke én af ordførerne åbenbart har kigget i det bilag, vi fik under augustsamlingen, da vi behandlede forslag nr. B 59, der også omhandlede de langtidsarbejdsløse. Af dette bilag fremgår det klart og tydeligt, at under forudsætning af, at den nugældende forlængelse af dagpengeperioden fra 3 til 4 år bibeholdes ud over 1. januar 1978, så vil maksimalt 3.600 personer miste dagpengeretten i 1977 og maksimalt 21.000 personer miste dagpengeretten i 1978. Det er et langt, langt større antal personer, der kan komme til at miste dagpengeretten end det, som diskussionen har gået på indtil nu. Jeg har forsøgt at trække de tal frem i arbejdsmarkedsudvalget, men når ingen har været opmærksomme på det her, så er det vel bare et udtryk for, at dér hører man heller ikke efter, hvad vi forsøger at sige. Det er regeringens egne oplysninger, vi bruger, når vi hævder, at 24.600 står over for at falde for 26 ugers reglen i løbet af 1977-78, og det er, som jeg har nævnt i bemærkningerne til et spørgsmål, der kommer op på onsdag, vel at mærke under den klare forudsætning, at den midlertidige dispensation forlænges. Hvis dette ikke sker, så vil antallet ikke være 23.000 eller 24.600, nej, så ville det være noget med 50.000. Vi

[Kurt Hansen]

har ikke engang nogen garantier for, at arbejdsministeren faktisk kan få et politisk flertal for den forlængelse, der er blevet bebudet såvel af den nye arbejdsminister som i statsministerens åbningstale.

Vi havde disse ting til alvorlig diskussion i arbejdsmarkedsudvalget sidst, og vi har også i det samme bilag fra augustsamlingen, som jeg lige har refereret til – bilag 2 til forslag nr. B 59 – fået at vide, at regeringen vil arbejde på at udbygge de eksisterende uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder, således at der bliver tale om et reelt tilbud til alle langtidsledige, der står over for at blive ramt af 26 ugers reglen. Dette kan kun tolkes som en klar tilkendegivelse af, at arbejdsministeren vil fremlægge en plan eller tage nogle initiativer, der sikrer, at alle – vel at mærke alle de 24.600 eller eventuelt 50.000 – som står over for at falde for 26 ugers bestemmelsen og miste dagpengeretten i løbet af i år og næste år, får dette reelle tilbud. Derfor kan det ikke nytte noget, at der kommer en plan i løbet af næste måned. Der er allerede en masse folk, der er begyndt at falde for 26 ugers bestemmelsen. Vi har allerede klare eksempler på, hvordan folk, der er faldet for 26 ugers reglen, optræder i skruibrækker-sammenhæng, arbejder for mindre end det, der er overenskomstmæssig aftalt imellem de faglige organisationer osv. osv.

Jeg har også i et andet spørgsmål spurgt ministeren, om man agter at udarbejde en uddannelses- og beskæftigelsesplan for samtlige de 24.600, som står over for at falde for 26 ugers reglen – vel at mærke igen under forudsætning af, at dispensationen videreføres – i løbet af 1977-78, og der er svaret bekræftende. Den uddannelses- og beskæftigelsesplan må altså lægges frem; det kan ikke nytte noget, at man begynder at trække det i langdrag.

Vi trak disse ting frem i augustsamlingen, hvor vi fremsatte et forslag om motiveret dagsorden, der ville sikre, hvis det var blevet vedtaget, at ingen var kommet til at lide økonomisk overlast af, at der er så mange langtidsarbejdsløse, og at de, der ville falde for 26 ugers reglen, ikke ville lide nogen former for økonomisk overlast. Dette blev nedstemt, fordi arbejdsministeren sagde: ja men vi vil komme med noget i oktober. Vi har nu november. Nu er det ikke november, man vil komme med noget i, nu er det december.

Jeg er bestemt ikke særlig tryk ved de udtalelser, der er kommet fra arbejdsministeren dels her i dag og dels i samrådet. Jeg mener, at hvis der reelt ligger noget i de to klare tilfald, der er givet i svarene til mig om langtidsarbejdsløse, så skal vi have planen nu.

Jørgen Jensen (DKP):

Må jeg først sige til hr. Kurt Hansen, at vi har netop med dette forslag ikke villet have nogen diskussion om, hvor slemt forholdet er, for det kender alle, men vi har sagt: vi er i en situation, hvor vi må prøve på at gøre et eller andet. Derfor ville vi ikke have en diskussion af, om det var 23.000, eller det var 50.000 eller et andet tal.

Må jeg sige til fru Inge Fischer Møller, der mente, at vi kunne trække dette forslag: for det første er der endnu ikke kommet noget konkret, som vi kunne diskutere i stedet for det, vi har lagt frem. Det er muligt, det kommer, men det er jo rigtigt, som det allerede er sagt, at det er bebudet længe. For det andet er dette en kamp for at vinde også dette folketing for at gøre noget. Jeg erindrer, at jeg her i sommer på et spørgsmål om, hvad man ville gøre, fra den tidligere arbejdsminister fik at vide, at man ikke ville forlænge den dispensation, som man nu siger man vil forlænge. Der er altså sket en ændring her, en positiv ændring, fordi der er blevet presset på.

Vi vil støtte alle de forslag, regeringen vil komme med, som kan løse disse problemer. Men der er altså ikke kommet noget endnu.

Det samme kan jeg sige til hr. Lindinger. Det er sikkert rigtigt, at der vil dukke et eller andet op, men vi er altså af den opfattelse, at det sikkert dukker op, bl. a. fordi vi fremsætter et forslag, som man skal diskutere.

Arbejdsministeren kom med en bemærkning om, at der var nogle af forslagene, der ikke var rimelige. Det urimelige i dag, det er den situation, vi har med op mod 200.000 arbejdsløse. Det urimelige er dette, at vi finder os med, at der er mennesker, som bliver knust, fordi vi ikke kan lovgive ordentligt. Det er det urimelige. Så er det da muligt, at der kan fremkomme forslag, som på andre måder føles urimelige, men det er situationen, der tvinger dem frem.

Må jeg understrege, at kommunisternes stilling fortsat er den, at en grundlæggende

[Jørgen Jensen]

og afgørende del af menneskerettighederne er retten til arbejde, i det omfang ens evner rækker til og på de områder, hvor man selv har lyst til at skabe noget for fællesskabet. At det nuværende samfundssystem står i vejen for såvel opfyldelse af FN's menneskerettighedserklæring og grundlovens § 75, det ændrer ikke ved, at det er vores grundlæggende opfattelse.

Vi må også notere, at den førte politik herhjemme har taget helt andre hensyn. Det har først og fremmest været hensynet til kapitalhavernes krav og indtjeningsmuligheder og en uindskrænket ret og frihed til spekulation og arbejdsfri indtægter. Vi kommunister har aldrig godkendt og vil ikke godkende, at valget i dagens Danmark står mellem beskæftigelse til alle og dermed en forringet nationaløkonomi med stigende valutaunderskud og gæld til udlandet eller en løsning af de økonomiske problemer og øget arbejdsløshed. Tværtimod er det vor opfattelse, at det også er økonomisk vanvittigt at holde op imod 200.000 mennesker ude fra at skabe værdier til samfundet.

Vi må også vende os imod den problemstilling, som også er fremført i dag, at det er de ledige, der skal bevise, at de er til rådighed for arbejdsmarkedet – i en situation, hvor man gennem afskedigelser og firmalukninger demonstrerer, at det er arbejdsmarkedet, der ikke er til rådighed for de mennesker, der kan og vil arbejde.

Vi må også endnu en gang præcisere, hvorledes vi mente arbejdsløshedsforsikringen skulle udformes. Jeg skal blot nævne, at vi tidligere har peget på, at forsikringsmuligheden må indtræde, den dag den tvungne skolepligt ophører, at kravet om 5 ugers arbejde må omformes, så det ikke bliver en hindring for optagelse i arbejdsløhedskasserne, at tidsbegrænsningerne fjernes helt, og at man må finde andre og mere konkrete former for nødvendige begrænsninger, at der ydes fuld erstatning for løntab ved ledighed, og at der ydes feriepenge under ledighed.

Det er altså en række af de krav, som vi har fremsat tidligere. Men forslaget i dag har først og fremmest til hensigt at hjælpe dem, der er hårdest ramt af krisen og arbejdsløsheden, og det er de langvarigt ledige. Vi ved jo – og det er da allerede nævnt heroppe af nogle af ordførerne – hvilke grupper der er særlig udsat for at blive langvarigt ledige.

Når arbejdsløshedsprocenten er så høj, som den er i dag, så giver det, uanset om man kan lide at høre det eller ej, arbejdsgivere mulighed for at vælge og vrage imellem den til rådighed værende arbejdskraft. Og de, der falder igennem, det er de helt unge, det er de ældre – hvis man er ældre, når man er 50 år – og det er kvinderne, som opstår som en arbejdskraftreserve, man kan trække frem, når det passer arbejdsgiverne. Her hjælpes man af politikerne her i folketinget, som, når det er passende, ændrer mulighederne for, at kvinderne kommer ud på arbejdsmarkedet, enten ved at udbygge eller til andre tider ved at nedbryde børneinstitutioner og økonomiske ydelser under børnenes opvækst.

Det er de grupper, der rammes hårdest af ledigheden, og jeg synes, man skal lade alt det andet ligge i diskussionen og erkende, at man har et ansvar her.

Jeg har sagt det tidligere, at det kan være rigtigt, som nogle siger, at der er enkelte, som måske vil lukrere på systemet, men vi, der har noget med kasserne at gøre, ved, at det er under 1/2 pct. Man ved også, hvis man har siddet i en arbejdsløhedskasse, som jeg har haft fornøjelsen af i 15 år, at der er nogle, som altid bliver først ledige. Men tænker man egentlig over, hvordan de menneskers situation er, dem, som aldrig kan klare sig på arbejdspladsen, dem, som har vanskeligt ved at tilpasse sig miljøet på en arbejdsplads? Tænker man egentlig over, hvorvidt det er en velsignelse eller en forbandelse for disse mennesker også at være udsat for den hån, som ligger i, at man afviser at gøre noget konkret i den nuværende situation?

Dernæst skal jeg tage enkelte af de faldne udtalelser op.

Det er ikke en sammenblanding af forskellige problemer, der er lagt frem her. Tværtimod er der en sammenhæng, hvis man vil hjælpe de langvarigt ledige. Der er først foreslået en effektivisering af arbejdsformidlingen. Det har alle udtalt deres støtte til, og det kan jeg takke for. Men vi mener ikke, det kan lade sig gøre, uden at man fører anvisningen tilbage til fagbevægelsen. Det er rigtigt, at det vil begrænse bureaukratiet, og det er navnlig omkring den unødvendige kontrol. Der er ingen kontrol i det, der udføres på arbejdsformidlingskontorerne. De ledige kommer op og får et kort, ikke et ad gangen, men 3-4-5-6-7 kort for lige så mange uger;

[Jørgen Jensen]

disse kort sidder man og stempler, og så kan de arbejdsløse selv holde kontrol med, hvornår de næste gang skal op at have kort. Der er ingen kontrol i dette. Kontrollen ligger alene dér, hvor den også er effektiv, nemlig når man får udbetalt sine penge og udfylder sine ugentlige eller månedlige kort.

Det vil altså begrænse bureaukratiet, det vil også nedskære de udgifter, som er forbundet med det. Jeg skal erindre dem, der siger, at de er forbavsede over, at man skal føre det hele tilbage, om, at vi jo har haft en lignende situation tidligere. Da havde vi også offentlige anvisningskontorer. Vi har ikke sagt, at de skulle nedlægges, men dengang havde arbejdsløshedskasserne en anvisning, ikke alene en anvisningsret, men også en anvisningspligt.

Det er nævnt heroppefra, at det er sikkert ikke alle fagforeninger, der vil have det. Her til må man sige, at hvis fagbevægelsen vil bevare retten til at administrere arbejdsløshedskasserne, må der også følge en pligt med, en pligt til også at varetage og gennemføre en sikker og ordentlig anvisning. Vi ville i dag ikke have stået med – så kan vi diskutere, om det er 23.000, eller det er 50.000, som hr. Kurt Hansen sagde – vi ville ikke have stået med dette tal, hvis fagbevægelsen havde haft anvisningsretten. Det må vi konstatere, og det må vi tage hensyn til.

Vi siger, at når arbejdsløshedsprocenten er over 3, så må man suspendere nogle af de tidsbegrænsninger. Vi siger altså ikke, at de skal ophæves, fordi vi erkender, at det er der modstand imod. Det er da rigtigt, at 26 ugers reglen kunne diskuteres under fuld beskæftigelse, for det er klart, at hvis man under fuld beskæftigelse gik arbejdsløs i 2 eller 3 år, så måtte det være en forpligtelse for dem, der administrerer kassen, eller for samfundet, at finde ud af, hvad årsagen var til, at den pågældende gik arbejdsløs. Men det er ikke tilfældet i dag, og derfor bør man, når man har en høj arbejdsløshedsprocent, også ophæve virkningerne af de tidsbegrænsninger, der er. Det kunne ske uden at ændre lovgivningen.

Vort forslag om at give arbejdsløshedsunderstøttelse under en kompetencegivende uddannelse er ikke rimeligt, siger man. Nej, det ville det vel ikke være under normale forhold. Men for det første må vi vel erkende, at andre uddannelsessøgende får for lidt.

Og for det andet må vi leve lidt op til det, vi siger gang på gang om den psykiske påvirkning, som sker af de langvarigt ledige, disse mennesker, som bliver nedbrudt, dem, som alle har så meget tilovers for, når man bare taler om dem. Skulle vi ikke sige: de skal også have en meningsfyldt tilværelse, mens de er ledige, de skal ikke være underkastet nogen begrænsning, hvis de ønsker at benytte denne ledighed til at dygtiggøre sig? Det ville også være en fornuftig investering for samfundet. Det er ikke alene et spørgsmål om at hjælpe de langvarigt ledige. Det kan gøres, og jeg vil gerne understrege, at det er ikke noget, der er så nyt. Det giver vanskeligheder, men det havde vi også tidligere. Jeg har selv siddet i en kasse og administreret det, dengang vi fra direktoratet hvert år fik at vide, hvor stor procenten skulle være, før vi kunne give adgang til at søge en langvarig uddannelse. Da måtte vi erkende, at det ene år kunne man få lov til at søge uddannelse, det andet år kunne man ikke. Der var vanskeligheder, men det var vanskeligheder, som kunne overvindes.

Om vort forslag om, at man mellem 60 år og pensionsalderen fritages for kontrol, vil jeg blot sige, at det er ikke et forsøg på at bagdøren at gennemføre en efterlønsordning. Det er ikke et forsøg på at gribe ind i pensionsordningen. Men det er fremsat i erkendelse af, at for dem, der er over 50 år, og navnlig for dem, der er over 60 år, er det umuligt at få arbejde. Vi burde også erkende, at en ordning som den foreslåede ville være en hjælp for dem, men det vil også sikre, at der måske blev arbejdspladser til rådighed for de unge.

Arbejdsministeren (Auken):

Vi får jo en egentlig debat omkring alle disse problemer i forbindelse med de konkrete regeringsinitiativer, som jeg også i dag har bebudet. Men som generalprøve betragtet har jeg været meget tilfreds med forløbet af diskussionen her i dag, og jeg vil gerne sige tak til samtlige ordførere, selv hr. Kurt Hansen, for saglige indlæg – jeg håber ikke, det skader hr. Kurt Hansen for meget, at jeg siger dette.

Først til hr. Lawaetz og til hr. Palle Simonsen, som begge var inde på problemerne vedrørende vores AF-system. Jeg er enig i

[Arbejdsministeren]

det, hr. Palle Simonsen sagde om sammenhængen i den reform, der i sin tid blev gennemført, altså sammenhængen mellem organiseringen af formidlingssystemet og de store forbedringer af arbejdsløshedsforsikringsordningen. Der var en sammenhæng i denne reform, og den sammenhæng bør man selvfølgelig respektere i sit videre arbejde.

Men jeg er også enig i den tilføjelse, som hr. Palle Simonsen kom med, nemlig at formidlingsopgaven i den nuværende situation er af en anden art, end den var under højkonjunkturen. Hvor det under højkonjunkturen især var problemet om at overvinde strukturelle ubalancer eller mangel på balance ved eventuelt at flytte folk tværs over fagskel og omskole, uddanne, aktivt placere disse mennesker, overvinde geografiske og faglige skel på arbejdsmarkedet – en opgave, som de faglige organisationer kun har haft begrænsede forudsætninger for at kunne løse – så er en meget stor del af formidlingsopgaven jo i dag at anvise arbejdskraft inden for de enkelte faglige områder, og derfor kan det være rimeligt nu i lyset af de erfaringer, vi har indvundet, i lyset af den særlige situation, vi står over for, på en langt mere positiv og aktiv måde at inddrage arbejdsløsheds-kasserne direkte i formidlingsarbejdet. Jeg vil gerne sige tak til samtlige de ordførere, som har udtrykt sympati for denne tankegang.

Til hr. Lawaetz, der taler om det enorme apparat, der er opbygget inden for AF-kontorerne, vil jeg kun sige: er det nu så enormt et apparat, der er opbygget inden for arbejdsformidlingen? Det er i hvert fald indtil de sidste udvidelser stort set i omfang det samme apparat – i antal personer og ressourcer – som man havde, da vi næsten havde fuld beskæftigelse. Der har ingen udvikling fundet sted i personaletallet inden for AF-systemet i forhold til de kolossalt stigende ledighedsproblemer, man har stået over for, og det har betydet, at arbejdet i formidlingen har været vanskeliggjort, har været besværliggjort, og at man ofte har haft meget dårlige betingelser. Det har selvfølgelig for personalet været utilfredsstillende, at man oven i disse vanskelige arbejdsvilkår ofte har været udsat for en helt urimelig og helt udokumenteret kritik fra mange sider.

Det er vores opfattelse, at der skal ske en udbygning af AF-systemet, og jeg vil også sige, at der skal ske en kvalitativ udbygning

gennem en bedre uddannelse af de mennesker, der står over for disse store problemer. Vi må også prøve at finde bedre bygningsmæssige faciliteter – jeg tænker ikke mindst på hovedstadsområdet – så forholdene også for de arbejdsløse bliver bedre end dem, der er i dag. Vi ser forslaget om at inddrage A-kasserne aktivt som en yderligere styrkelse af AF-systemet.

Jeg vil gerne til hr. Lindinger sige, at jeg var glad for det meget saglige indlæg, han kom med. Jeg har noteret mig de synspunkter, som hr. Lindinger har givet udtryk for, og de vil præge vores udarbejdelse af det endelige regeringsinitiativ.

Til hr. Ole Henriksen har jeg ikke helt så meget pænt at sige – men han er her heller ikke, så vidt jeg kan se. Han misforstod i hvert fald en del af de ting, jeg har sagt. Han siger, at han er uenig med ministeren om, at man skal sænke arbejdsløshedsunderstøttelsen ned til uddannelsesstøttens niveau. Det var ikke det, jeg sagde. Det, jeg sagde, var, at vi skal være varsomme med at bruge arbejdsløshedsunderstøttelsessystemet til at løse en række andre påtrængende problemer i vores samfund, som f. eks. børnepasning, som f. eks. uddannelse osv. Det må være rigtigt, at arbejdsløshedsdagpenge er forbeholdt de erhvervsaktive lønmodtagere, der har haft et tab af arbejdsindkomst som følge af arbejdsløshed, og at understøttelsen skal sætte dem i stand til fortsat at stå til rådighed for arbejdsmarkedet. Det er den primære funktion, og jo mere slør, man laver i denne primære opgave for arbejdsløshedsforsikringen, jo vanskeligere bliver det at opretholde et tilfredsstillende niveau på dette felt.

Det er rigtigt, at jeg har sagt, jeg er modstander af en 5 års regel, fordi jeg frygter, at hvis vi laver en 5 års regel, så vil man næste år sige 6 års regel og 7 års regel og 8 års regel osv., og så vil samfundet stadig væk bruge arbejdsløshedsunderstøttelsen lidt som en sovepude for ikke at foretage de nødvendige initiativer, som jeg mener må være det basale og det primære, at give de mennesker, der er ramt af langtidsarbejdsløshed, en reel chance for at komme i gang igen. Men jeg har understreget både over for arbejdsmarkedsudvalget og her i dag, at vi erkender, at der er et problem fra den 1. januar, og til denne massive indsats er kommet op at stå, som vi må løse på en eller anden måde for de lang-

[Arbejdsministeren]

tidsarbejdsløse, og det vil jeg gerne give til-sagn om, at vi arbejder videre med at finde en løsning på. Det er også en af grundene til – det er jo ikke helt nemt – at vi endnu ikke er kommet med vores udspil, men det kommer meget snart.

Hr. Bolvig siger, at ved siden af de langtidsarbejdsløse er ungdomsarbejdsløsheden det alvorligste problem. Jeg er enig. Men det, der er med til at gøre ungdomsarbejdsløshedsproblemet så stort, er jo, at en del af ungdomsarbejdsløshedsproblemet er et langtidsarbejdsløshedsproblem, og på samme måde er en del af langtidsarbejdsløshedsproblemet et ungdomsarbejdsløshedsproblem. Derfor vil regeringen gerne se indsatsen for de langtidsarbejdsløse i sammenhæng med de foranstaltninger, vi foretager over for de ungdomsarbejdsløse. Jeg har nævnt flere gange, at vi eventuelt vil overveje, baseret på de erfaringer, vi indvinder fra f. eks. den kommunale indsats til støtte for unge arbejdsløse, at overføre nogle af disse principper på vores almindelige indsats til støtte for de langtidsarbejdsløse.

Jeg er enig med hr. Bolvig, der talte om, at det er vigtigt, at arbejdsformidlingen også får ressourcer, uddannelser osv. til et mere opsøgende, aktivt arbejde, og jeg er navnlig enig i det, hr. Ib Christensen sagde om, at vi på en fornuftig måde kan frisætte ressourcer i arbejdsformidlingssystemet, idet vi får en bedre statistik på dette område, når vi efterhånden får indarbejdet edb i vores arbejdsløshedsstatistik. Jeg kan sige, at min forgænger i embedet netop lagde vægt på, at der blev truffet en positiv beslutning, der betyder, at vi inden for en meget overskuelig fremtid har en sådan tidssvarende statistik, samtidig med at vi sparer arbejdskraft til overflødigt registrerings- og blanketudfyldningsarbejde.

Jeg vil gerne sige hr. Honoré tak for et meget positivt indlæg, som jo på alle principielle punkter svarede til regeringens synspunkter.

Jeg skal ikke yderligere kommentere hr. Ib Christensens indlæg. Jeg tror ikke, der er nogen principiel uenighed mellem os omkring de ting, der blev fremført her.

Som sagt synes jeg, hr. Kurt Hansen også forsøgte at holde et sagligt indlæg – jeg håber som sagt ikke at gribe forstyrrende ind i fraktionskampen inden for venstresocialisterne gennem en sådan udtalelse – men jeg vil

dog gøre hr. Kurt Hansen opmærksom på, at der er en væsentlig forskel på, hvor mange der maksimalt eller teoretisk kan falde for 26 ugers bestemmelsen, og så et kvalificeret skøn over, hvor mange der faktisk falder. Her ved hr. Kurt Hansen, at vi har givet helt, helt andre tal, men også på dette felt er der tale om en størrelsesorden, som er urovækkende. Vi har skønnet, at hvis der ikke bliver gennemført en indsats ud over en forlængelse af 4 års reglen, som jeg her har været inde på, ja, så vil der kunne blive et problem for 15.000 mennesker, og det er dette problem, som vi i høj grad vil prøve at løse gennem vores indsats.

Jeg mener ikke, at uddannelses- og beskæftigelsestilbud alene skal være det, vi kommer med over for de langtidsarbejdsløse. Der kan tænkes andre metoder, hvorved vi kan bringe dem i gang, og dér har jeg bl. a. peget på en mere positiv inddragelse af de faglige organisationer i formidlingsarbejdet samt nogle af de støtteformer, man har været inde på i forbindelse med bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden.

Jeg vil kun sige til hr. Jørgen Jensen, at vi har ikke sagt, at kommunisternes forslag var urimelige. Vi har sagt, at de er urimelige i deres virkninger, og det vil jeg gerne fastholde. Jeg har prøvet med mit første indlæg at dokumentere, hvorfor kommunisternes forslag ikke løser problemerne, men måske tværtimod skaber mange flere problemer.

Kurt Hansen (VS):

Lige en kort bemærkning til hr. Jørgen Jensen. Jeg mener heller ikke, det er afgørende, at vi under en diskussion som den, vi har i dag, finder frem til det helt nøjagtige tal. Jeg mente bare, det må være korrekt at få et absolut maksimumtal frem i forbindelse med en sådan debat, fordi de 23.000 jo også i DKPs forslag er opgjort som et maksimumtal.

Det er rigtigt, som arbejdsministeren siger her til sidst, at det ikke behøver at blive det faktiske antal, som falder for 26 ugers reglen i løbet af 1977–78. Men så nævner arbejdsministeren, at man fra regeringen har skønnet, det ville blive 15.000, og det er ikke rigtigt. Der står faktisk i det bilag, jeg refererede til tidligere, at der er tale om 3.000 i år og

[Kurt Hansen]

15.000 til næste år, hvilket giver 18.000 i alt, og det er igen mere end 15.000.

Så må jeg spørge: vil den omfattende plan, som ministeren bebudede i første omgang, komme til at modsvare det, som arbejdsministeren har oplyst i et andet svar, nemlig at regeringen vil arbejde på, at alle, der står over for at falde for 26 ugers reglen, vil få et reelt tilbud om uddannelse eller beskæftigelse? Vil planen komme til at dække alle disse personer? Og hvis den ikke vil det, hvad er så ministerens principielle modvilje mod at lave denne 5 års forlængelse? Det kan ikke være det argument, som ministeren nu fører frem, at det så bare til næste år vil blive 6 år, næste år igen 7 år, næste år igen 8 år, for når ministeren står og siger, at man vil komme med en omfattende indsats, skulle det jo ikke være nødvendigt at diskutere på den led, vel; det ville være helt tåbeligt.

For det tredje: hvis der ikke findes andre muligheder overhovedet i forbindelse med de langtidsløse, hvis ministerens principielle overvejelser om 5 års reglen stadig fortæller ham, at det ikke kan accepteres, og hvis den omfattende plan nu ikke bliver så omfattende, som ministeren i realiteten havde forestillet sig, vil ministeren så sørge for, at de, der trods alt falder for 26 ugers reglen, bliver holdt økonomisk skadesløse?

I øvrigt er jeg meget fortrøstningsfuld over, at arbejdsministeren synes, at jeg holdt et sagligt indlæg.

Jørgen Jensen (DKP):

Det er ikke, fordi jeg vil forlænge debatten så meget, for jeg opfatter sådan set de mange udtalelser som positive over for den debat, vi skal føre videre både om det forslag, vi har fremsat og dem, der forhåbentlig kommer, men jeg synes blot ikke, jeg fik sagt alt det, jeg ville i første omgang, om de 60-67-årige.

Som jeg lige sagde, var det ikke forsøg på at få en efterlønsordning ind ad bagdøren, men vi skal bare erkende, at der på dette område, som jeg allerede har sagt, er mennesker, som ikke har nogen mulighed for at komme i arbejde igen. Derfor er de ikke et socialt tilfælde, de er kun uden mulighed, fordi vi har det høje arbejdsløshedstal. Men mange af disse mennesker ønsker i virkeligheden at arbejde, ønsker egentlig at fortsætte med deres arbejde. Vi må også erkende, at vi

i vores uddannelsessystem har så mange forsyndelser, at vi egentlig ikke har lært mange af dem at leve uden at være på en arbejdsplads. Derfor er der så mange, der falder hurtigt væk.

Så blev der spurgt: ja men hvad så, når de er 67, skal de så gå tilbage til kontrol? Desværre må jeg sige, at dem, vi først og fremmest har i tankerne, er dem, der kommer fra arbejdspladserne, og vi ved udmærket godt, at det er forsvindende få, som får så mange søndage efter det 67. år, så er de nemlig færdige. Vi har også netop sidste onsdag fået at vide i arbejdsmarkedsudvalget, at den ene arbejdergruppe efter den anden kan komme og sige, at ingen af deres medlemmer opnår at blive 67 år, så problemet er ikke så stort. De urimeligheder, der eventuelt kunne komme derved, at der var mennesker, der, når de var 67 år, ønskede at bevare deres tilknytning til arbejdsmarkedet ved at begynde at gå til kontrol igen, ville være forsvindende små. Det ville ikke spille nogen rolle, og vi kunne godt klare det i kasserne; hvis vi får anvisningen og kontrollen tilbage, ville det absolut ikke være noget problem for os.

Yderligere vil jeg sige om dette, at da vi fik loven om førtidspension, talte man om frivillighedsprincippet. Dengang var det i negativ betydning, nemlig frivilligheden til at vælge mellem enten at dø af den ene eller af den anden årsag. Det er da muligt, at dette her giver det modsatte resultat, nemlig en positiv stilling til frivillighedsprincippet, således at forstå, at man, når man var 67 år, og hvis beskæftigelsen var blevet god, kunne komme ud at arbejde igen. Det er det, vi mente med det.

Jeg tog det som noget positivt, at ministeren erkendte, at vi var i en situation, hvor man for nuværende med de forslag, der vil blive lagt frem, ikke kunne redde alle, men at man, som ministeren sagde, ville gøre et eller andet. Jeg vil gerne have en klar bekræftelse: kan det tages som et tilsagn om, at ingen i det kommende halve år, indtil det lovforslag kommer frem, vil falde for 26 ugers reglen, og hvis der er nogle, der er faldet eller vil falde i den kommende tid, får de mulighed for at vende tilbage til systemet? Har man taget højde for det i de tanker, man har til det kommende forslag?

Arbejdsministeren (Auken):

[Arbejdsministeren]

Jeg synes, vi skal gemme debatten om regeringens forslag, indtil de foreligger. Der er, om end der kun er kort tid, til de vil foreligge – jeg har sagt et par uger – endnu en række uafklarede spørgsmål, og hr. Jørgen Jensen var netop i sine sidste bemærkninger inde på et af de store problemer i denne forbindelse. Det være sagt uden nogen form for polemik, det tror jeg også hr. Jørgen Jensen vil erkende: det er et vanskeligt problem at løse. Det gør også, at jeg ikke kan svare hr. Kurt Hansen på en række af hans spørgsmål nu om disse planer. Jeg mener også, hr. Kurt Hansen kan have interesse i at holde krudtet tørt og ikke bruge for meget spyt på nuværende tidspunkt, sådan at vi kan tage debatten, når forslagene til sin tid foreligger.

Jeg er glad for hr. Jørgen Jensens erkendelse af, at forslaget om afskaffelse af 78 dages reglen kombineret med afskaffelse af fremmødereglene, kontrolreglerne for gruppen mellem 60 og 67 år, har en række for den almindelige borger helt uforståelige virkninger, men jeg forstår også, at hr. Jørgen Jensen heller ikke selv regner med, at dette forslag vil blive gennemført.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af:

Forslag til lov om renter ved forsinket betaling m. v.

(Lovforslag nr. L 38. Fremsat 13/10 77).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Mette Groes (S):

Der er tale om en genfremsættelse med enkelte tekniske ændringer. Fra den socialdemokratiske gruppes side ser vi meget gerne, at der opnås enighed om lovforslaget, især den særlige forbrugerbeskyttelse, der ligger i § 7. Der er tilgået retsudvalget et ret fyldigt materiale fra forbrugerombudsmanden og fra Forbrugerrådet, som viser, at et loft over morange i forbrugerforhold faktisk har en praktisk betydning, og justitsministeriet har i sin redegørelse af 18. maj 1977 tilbagevist de indvendinger mod § 7, som er fremkommet fra en række handelsorganisationer.

Vi håber således fra den socialdemokratiske gruppes side, at vi ret hurtigt vil kunne blive enige om en udformning af dette lovforslag.

Wissing (FP):

Da det nu er tredje gang, dette lovforslag er til første behandling, vil jeg tillade mig at henvise til de synspunkter om forslaget, som tidligere er fremført af fremskridtspartiets ordførere, hr. Kjærulff-Schmidt den 20. januar og hr. Ole Hovmand den 4. maj dette år.

Som det fremgår af justitsministerens bemærkninger ved fremsættelsen, er der på grundlag af henstillinger fra Advokatrådet foretaget nogle mindre ændringer ved lovforslagets § 3. Den øvrige del af forslaget er, bortset fra nævnte paragraf, uændret, og det gælder også § 7, uanset at netop denne paragraf har været udsat for en hel del kritik.

Fra fremskridtspartiets side har vi derfor noteret, at de urimeligheder, som efter vores mening findes i denne paragraf, åbenbart ikke skal fjernes. Vi kan derfor ikke give udtryk for en positiv holdning til forslaget, men vil stadig væk fastholde, at det er et spørgsmål, om der overhovedet er brug for denne lov.

Anders Andersen (V):

Jeg skal kun knytte et par korte bemærkninger til, da det som sagt er tredje gang, dette lovforslag behandles her i salen.

Venstre er positivt indstillet over for den væsentlige del af lovforslaget og ser gerne, at man når frem til et resultat. Vi er forbavsede over, at justitsministeren stadig væk kører videre med § 7 – uhyre forbavsede, efter den